

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

НАДІЯ ГУРА,
доктор екон. наук, професор,

ВІКТОР ШВЕЦЬ,
доктор екон. наук, професор

Київський національний
університет
імені Тараса Шевченка

Розкрито особливості об'єктів бухгалтерського обліку та його методику в недержавних пенсійних фондах. Запропоновано внесення змін до фінансової звітності з урахуванням специфіки діяльності недержавних пенсійних фондів та вимог міжнародних стандартів.

Ключові слова: недержавні пенсійні фонди, об'єкти бухгалтерського обліку, фінансова звітність, фінансові інвестиції, пенсійні внески, пенсійні виплати, пенсійні активи, витрати, доходи.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Недержавні пенсійні фонди (НПФ) з 2013 р. перейшли до подання фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності, що робить актуальним дослідження питань методології бухгалтерського обліку та особливостей подання фінансової звітності в них.

НПФ належать до третьої групи неприбуткових організацій згідно з Податковим кодексом України [1]. При цьому специфіка їх діяльності обумовлює значні відмінності від обліку в інших неприбуткових організаціях. НПФ не можуть здійснювати іншої діяльності крім інвестування пенсійних активів, внески учасників і вкладників в них обліковують як пайовий капітал, їх діяльність нерозривно пов'язана з діяльністю інших суб'єктів фінансового ринку передусім адміністратора та компанії з управління активами – ведення бухгалтерського обліку і пенсійних рахунків учасників здійснює адміністратор НПФ, а інвестування та оцінку пенсійних активів – компанія з управління активами.

Пенсійні фонди, як інші неприбуткові небюджетні організації, при веденні бухгалтерського обліку керуються загальною законодавчо-нормативною базою [2–5] і специфічними нормативно-правовими актами [6–9]. Методичними рекомендаціями [9] визначено порядок відображення основних операцій пенсійних фондів в обліку, але через низку змін в Плані рахунків необхідно внести відповідні зміни в зазначений нормативний документ. Специфіка елементів фінансових звітів у НПФ та вимоги міжнародних стандартів потребують деталізації інформації у фінансовій звітності з внесенням відповідних змін до НП(С)БО 1 [5].

Питання діяльності недержавних пенсійних фондів та обліку в них висвітлювалися в працях С. Лондаря, Т. Мельник, С. Науменкової, Я. Олійник, але проблеми методології бухгалтерського обліку та вдосконалення фінансової звітності НПФ залишаються і потребують подальшого дослідження.

Мега статті – розкриття методики бухгалтерського обліку в НПФ та розробка пропозицій з удосконалення їх фінансової звітності згідно з вимогами МСФЗ на основі визначення особливостей об'єктів бухгалтерського обліку та елементів фінансових звітів в НПФ.

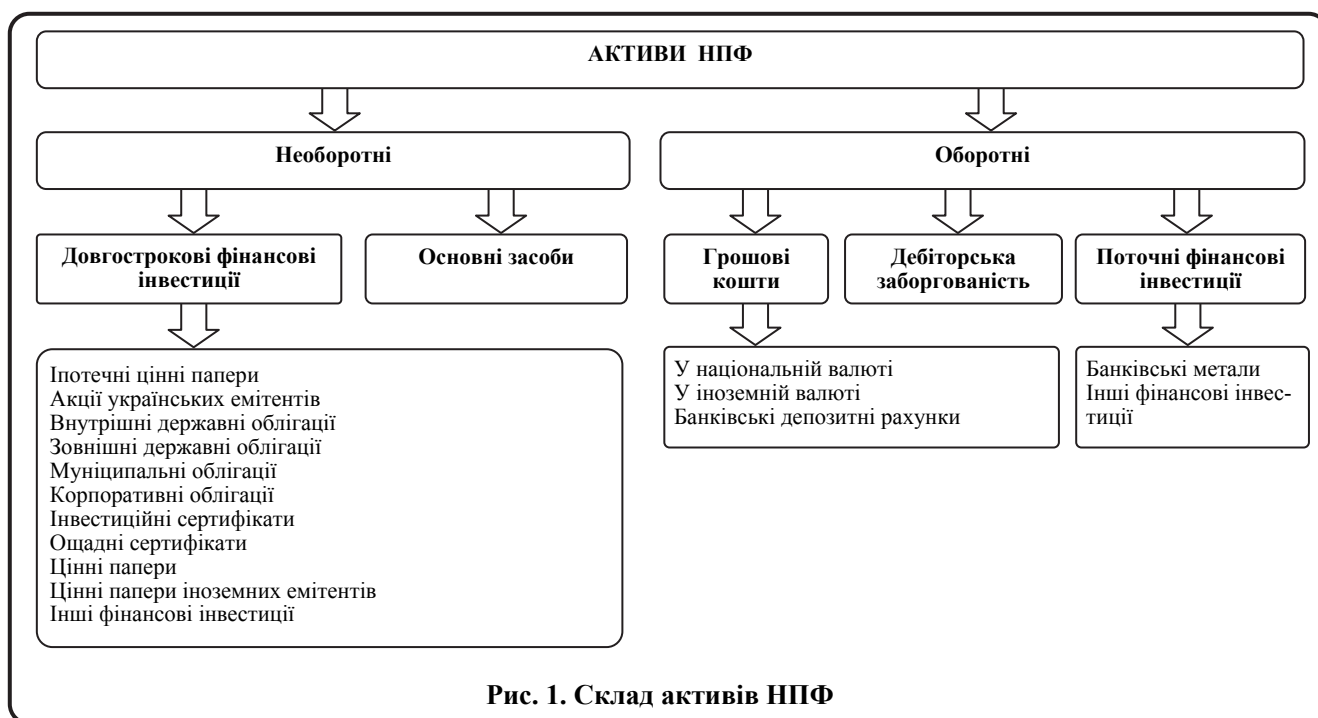
ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Адміністратори НПФ для обліку операцій, що здійснюються фондом, використовують План рахунків обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [3] та Інструкцію до нього [4]. Рахунки третього та подальших порядків відкриваються адміністратором для ведення аналітичного обліку відповідних операцій НПФ згідно з обраною адміністратором обліковою політикою та порядком організації ведення бухгалтерського обліку.

Методологія бухгалтерського обліку в НПФ відрізняється не тільки від комерційних підприємств, а й від інших неприбуткових організацій, що обумовлено насамперед специфікою об'єктів бухгалтерського обліку в них, їх складу та структури.

Активи НПФ

В складі активів НПФ переважають цінні папери та грошові кошти, в тому числі на депозитних рахунках (рис. 1).

Важливе значення в обліку активів має їх *оцінка*, яку проводять згідно з Положенням [6]. Обчислення та визначення вартості активів НПФ здійснює компанія з управління активами НПФ станом на кінець кожного робочого дня.

Активи НПФ первісно оцінюють та відображують у бухгалтерському обліку за собівартістю на дату зарахування до складу активів. У разі наявності біржового курсу цінного папера на дату оцінки, якщо вона збігається з датою зарахування цінного папера до складу активів НПФ, проводять переоцінку за ринковою вартістю.

Довгострокові фінансові інвестиції в боргові цінні папери, що утримуються до їх погашення, оцінюють та відображують на дату складання балансу за амортизованою собівартістю. При цьому суму амортизації дисконту або премії нараховують одночасно з нарахуванням відсотка, що підлягає отриманню за цими цінними паперами.

У подальшому активи НПФ оцінюють за їх ринковою вартістю з урахуванням принципу обачності. Ринкову вартість акцій і облігацій українських емітентів визначають за даними біржового курсу організатора торгівлі на дату розрахунку вартості активів, оприлюдненого відповідно до вимог законодавства.

Ринкову вартість належних НПФ цінних паперів, що обертуються більш як на одному організаторі тор-

гівлі, при розрахунку вартості активів оцінюють на дату розрахунку вартості активів за найменшим з біржових курсів, визначених та оприлюднених на кожному з організаторів торгівлі, що може призвести до заниження вартості активів НПФ і, відповідно, до заниження пенсійних виплат.

У разі якщо на дату, за яку здійснюють оцінку активів НПФ, біржовий курс цінних паперів, що входять до складу активів НПФ та перебувають у біржовому списку організатора торгівлі, не визначено, оцінку таких цінних паперів здійснюють за останньою балансовою вартістю.

Акції українських емітентів, які виключені з лістингу, протягом 30 днів з дати виключення оцінюють за останньою балансовою вартістю, що була визначена на дату, що передує даті виключення з лістингу.

Боргові цінні папери, які виключені з біржового списку організаторів торгівлі та на дату виключення знаходились в активах НПФ, оцінюють за останньою балансовою вартістю, визначеною відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, з урахуванням дохідності до погашення (або до викупу).

При оцінці вартості активів НПФ вартість цінних паперів емітентів, реєстрація випуску яких скасована Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) або за рішенням суду, дорівнює нулю. Вартість активів повинна бути змінена

протягом трьох робочих днів з дати оприлюднення інформації про скасування НКЦПФР реєстрації випуску цінних паперів на офіційному сайті Комісії або з дати набрання законної сили відповідним судовим рішенням про скасування реєстрації випуску цінних паперів. Цінні папери, обіг яких на дату оцінки не зупинено і реєстрацію випуску яких не скасовано, але емітент таких цінних паперів ліквідований та/або був визнаний банкрутом і щодо нього відкрито ліквідаційну процедуру за рішенням суду, оцінюють за нульовою вартістю з дати оприлюднення відповідної інформації.

Акції, обіг яких зупинено (крім випадків реорганізації емітента), протягом 12 місяців з дати оприлюднення рішення про зупинення обігу оцінюють за останньою балансовою вартістю.

Акції, обіг яких зупинено більше ніж 12 місяців, оцінюють з використанням понижувального коефіцієнта (*ПК*), який застосовують до балансової вартості таких акцій, що склалася на дату оцінки, наступну за датою оприлюднення рішення про зупинення, а саме:

- *ПК* становить 0,5, якщо з дати оприлюднення рішення про зупинення пройшло від 12 до 15 місяців;
- *ПК* становить 0,25, якщо з дати оприлюднення рішення про зупинення пройшло від 15 до 18 місяців;
- *ПК* становить 0, якщо з дати оприлюднення рішення про зупинення пройшло більше ніж 18 місяців.

Понижувальний коефіцієнт застосовують для визначення вартості активів, щодо яких існує ймовірність зменшення корисності активу. При застосуванні *ПК* вартість активу визначають множенням балансової вартості таких активів, яка склалася на дату, що передує даті першого застосування *ПК*, на показник *ПК*.

Акції, обіг яких зупинено у зв'язку з реорганізацією емітента, оцінюють за останньою балансовою вартістю. У разі відновлення обігу акцій їх оцінна вартість збільшується до вартості, що склалася до застосування *ПК*.

З дати оприлюднення інформації про порушення справи про банкрутство емітента цінних паперів, господарського товариства, боржника НПФ цінні папери такого емітента, паї/частки такого господарського товариства, а також дебіторську заборгованість боржника оцінюють з урахуванням *ПК*:

- *ПК* становить 0,75, якщо провадження у справі

про банкрутство триває до одного місяця з дати оприлюднення інформації про порушення справи про банкрутство;

- *ПК* становить 0,5, якщо провадження у справі про банкрутство триває від одного до двох місяців з дати оприлюднення інформації про порушення справи про банкрутство;

- *ПК* становить 0,25, якщо провадження у справі про банкрутство триває від двох до трьох місяців з дати оприлюднення інформації про порушення справи про банкрутство;

- *ПК* становить 0, якщо провадження у справі про банкрутство триває більше ніж три місяці з дати оприлюднення інформації про порушення справи про банкрутство або якщо такого емітента, господарське товариство, боржника визнано банкрутом.

У разі невиконання зобов'язань емітентом облігацій оцінку облігацій, а також нарахованого, але несплаченого доходу за ними здійснюють з урахуванням *ПК*:

- *ПК* становить 0,5 через один місяць з дати невиконання зобов'язань емітентом облігацій;
- *ПК* становить 0 через три місяці з дати невиконання зобов'язань емітентом облігацій.

Облігації, а також нарахований, але несплачений дохід за ними оцінюють за нульовою вартістю, якщо було розірвано договір щодо реструктуризації заборгованості внаслідок невиконання зобов'язань за таким договором (з дати, наступної за датою розірвання договору).

Поточну дебіторську заборгованість оцінюють за чистою реалізаційною вартістю. Довгострокову дебіторську заборгованість, на яку нараховують відсотки, оцінюють за її теперішньою вартістю з урахуванням ставки дисконтування процентної ставки, визначеної договором. Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку відсотки не нараховують, оцінюють за її теперішньою вартістю з урахуванням ставки дисконтування процентної ставки, встановленої на рівні облікової ставки Національного банку України.

Дебіторську заборгованість, за якою прострочено термін погашення, протягом строку позовної давності оцінюють за оцінною вартістю, яку розраховують шляхом щорічної уцінки балансової вартості, що існувала до початку уцінки, із застосуванням *ПК*, який дорівнює 0,25.

Інші активи НПФ у разі відсутності ринкової вартості слід оцінювати за іншою оцінною вартістю відповідно до вимог законодавства України

До **операцій з активами НПФ** належать такі:

- ◆ придбання активів;
- ◆ продаж активів;
- ◆ переоцінка активів НПФ;
- ◆ отримання доходів (втрат) від курсових різниць;
- ◆ вибуття активів, які перестають визнаватися активами;

◆ інші господарські операції, що впливають на чисту вартість пенсійних активів.

Операції купівлі-продажу цінних паперів відображують в обліку пенсійного фонду на кінець робочого дня, протягом якого здійснювали ці операції.

Кореспонденцію рахунків за операціями придбання та переоцінки активів НПФ наведено в табл. 1.

Таблиця 1

ОБЛІК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	д-т	к-т
<i>Інвестування коштів НПФ</i>		
Придбання об'єктів нерухомості	10	31
Придбання довгострокової фінансової інвестиції	14	31
Придбання поточної фінансової інвестиції	35	31
<i>Переоцінка інвестицій</i>		
Дооцінка фінансових інвестицій	14, 35	733
Дооцінка необоротних активів	10	746
Уцінка інвестицій	975	10, 14
<i>Амортизація дисконту і премії</i>		
Нараховано амортизацію дисконту	14	733
Нараховано амортизацію премії	975	14

Облік реалізації пенсійних активів здійснюють за їх собівартістю, визначеною за результатами їх оцінки на останню дату складання балансу за кредитом рахунків, на яких відображено відповідні активи, та

дебетом субрахунків 942 «Собівартість реалізованої іноземної валюти», 971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій», 976 «Списання необоротних активів» тощо (табл. 2).

Таблиця 2

ОБЛІК РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕНСІЙНИХ АКТИВІВ В НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДАХ

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	д-т	к-т
<i>Списання собівартості реалізованих активів</i>		
Поточних фінансових інвестицій	942	35
Довгострокових фінансових інвестицій	971	14
Основних засобів	976	10
Зносу основних засобів	13	10
<i>Відображення доходу від реалізації активів</i>		
Фінансових інвестицій	685	741
Інших необоротних активів	685	746

Облік пенсійних внесків

Основним джерелом надходження коштів до НПФ є **пенсійні внески**, облік яких пов'язаний як з активами, так і з капіталом НПФ, до якого належить пайовий капітал. При надходженні пенсійних внесків збільшуються активи НПФ у вигляді грошових

коштів та одночасно збільшується пайовий капітал, який обліковують на субрахунку 402 «Пайовий капітал», за кредитом якого відображується надходження (збільшення) пенсійних внесків, а за дебетом – зменшення внаслідок пенсійних виплат.

Аналітичний облік за субрахунком 402 «Пайовий

капітал» ведуть у розрізі індивідуальних пенсійних рахунків учасників НПФ. Оскільки платниками пенсійних внесків можуть бути не тільки учасники НПФ, а й інші юридичні або фізичні особи, то при

надходженні пенсійних внесків субрахунок 402 «Пайовий капітал» може кореспондувати з рахунками 31 «Рахунки в банках» або 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» (табл. 3).

Таблиця 3

ОБЛІК ПЕНСІЙНИХ ВНЕСКІВ У НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДАХ

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	д-т	к-т
<i>Надходження пенсійних внесків</i>		
Надійшли пенсійні внески від учасників відповідно до укладених пенсійних контрактів	31 (30)	402
Надійшли пенсійні внески від вкладників на користь учасників	31 (30)	685
Зараховано пенсійні внески від вкладників до пайового капіталу НПФ	685	402
<i>Облік внесків, які надійшли до пенсійного фонду помилково або щодо яких не з'ясовано особу учасника пенсійного фонду</i>		
Зараховано внески, які надійшли до пенсійного фонду помилково або щодо яких не з'ясовано особу учасника	31	685
Повернено внески, що надійшли помилково на рахунок пенсійного фонду	685	31
Зараховано до доходів внески, щодо яких не з'ясовано особу платника та минув строк позовної давності	685	746

Облік доходів, витрат, зобов'язань та прибутку

З обліком активів НПФ також тісно пов'язаний облік їх *доходів*.

Відповідно до особливостей діяльності НПФ у них відсутні доходи від реалізації. Основними доходами НПФ є пасивні доходи (відсотки, дивіденди тощо). Також доходами визнаються такі суми:

- внески, щодо яких не з'ясовано особу платника та щодо яких минув строк позовної давності;
- дохід від продажу фінансових активів;
- дохід від продажу необоротних активів;
- дооцінка фінансових активів;
- амортизація за фінансовими активами, що були придбані з дисконтом;
- дооцінка необоротних активів.

Відповідно до ПКУ в НПФ звільняються від оподаткування податком на прибуток такі доходи:

➤ кошти, які надходять до пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби;

➤ доходи від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивні доходи) НПФ за пенсійними вкладками (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління.

За пенсійними активами, інвестованими в інструменти з визначеною доходністю, відповідно до умов випуску цих інструментів проводять нарахування доходів на дату виникнення прав у фонду на вимогу цих доходів. За пенсійними активами, інвестованими в корпоративні права, нарахування доходів здійснюють на підставі рішення вищого органу емітента цих корпоративних прав на визначену ним дату початку виплати цих доходів.

Відображення в обліку доходів НПФ наведено в табл. 4.

Таблиця 4

ОБЛІК ДОХОДІВ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	д-т	к-т
Нарахування відсотків за позиками, за банківськими депозитами	373	732
Нарахування відсотків за облігаціями	373	732
Нарахування дивідендів до отримання	373	732
Зарахування отриманих відсотків	31	373
Нараховано дохід від надання в оренду активів	377	713, 746
Отримано доходи від оренди	31	377

Зобов'язання НПФ можна поділити на дві групи:

1) основні:

- пенсійні виплати у визначений термін;
- одноразові пенсійні виплати;

2) другорядні:

- перерахування коштів в інші НПФ;
- перерахування коштів до страхових компаній;
- перерахування коштів до банків;
- оплата послуг адміністратора;
- винагорода за надання послуг з управління активами НПФ;
- оплата послуг зберігача;
- оплата послуг з аудиторських перевірок;
- оплата послуг третіх осіб за здійснення операцій з активами НПФ;
- оплата інших послуг, які не заборонені законодавством.

Суттєвою відмінністю НПФ від інших неприбуткових організацій є практична відсутність в обліку цільового фінансування, яке становить більшість доходів інших неприбуткових організацій.

Кореспонденцію рахунків з обліку пенсійних виплат як основних зобов'язань НПФ наведено в табл. 5. Нарахування кожної пенсійної виплати, строк сплати якої настав, здійснюють за дебетом субрахунку 402 «Пайовий капітал» за аналітичним рахунком, відкритим для цього учасника, та кредитом субрахунку 672 «Розрахунки за іншими виплатами».

У разі, якщо на пенсійну виплату згідно з чинним законодавством здійснюють нарахування податку з доходів фізичних осіб, суму утриманого податку відображують за дебетом субрахунку 672 «Розрахунки за іншими виплатами» та кредитом субрахунку 641 «Розрахунки за податками».

Таблиця 5

ОБЛІК ПЕНСІЙНИХ ВИПЛАТ В НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДАХ

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	д-т	к-т
<i>Нарахування пенсійних виплат</i>		
Нарахування пенсійних виплат, строк сплати яких настав	402	672
Нарахування податку з доходів фізичних осіб на пенсійну виплату за чинним законодавством	672	641
<i>Перерахування пенсійних виплат учасникам НПФ</i>		
Перерахування пенсійних виплат банком-зберігачем на основі платіжного доручення адміністратора	672	311
Перерахування пенсійних виплат через поштове відділення	377	31
Залік заборгованості НПФ перед учасником та поштового відділення перед НПФ	672	377
Повернення неотриманих на пошті виплат	31	377

Нарахування заборгованості компаніям і особам, які обслуговують НПФ (адміністратор, зберігач, компанія з управління активами, оцінювач майна, аудитор) відображують за кредитом субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами та дебетом рахунків витрат. Методичними рекомендаціями [9] пропонується рахунок 92 «Адміністративні витрати» для відображення таких витрат, і хоча, як правило, в неприбуткових організаціях відображувати адміністративні витрати недоцільно, в НПФ використання цього рахунку дасть змогу чітко розмежувати у фінансовій звітності (формі 2) витрати на виплату пенсійних внесків та інші витрати.

Нарахування заборгованості НПФ перед обслуговуючими компаніями треба відображувати такою кореспонденцією рахунків:

Д-т 92 – К-т 685, а її погашення –

Д-т 685 – К-т 31.

Облік інших зобов'язань – з оплаті праці, з розрахунків з бюджетом, соціальними фондами тощо, не відрізняється від загальноприйнятого.

Витрати НПФ також складаються з **основних** – пенсійних виплат, оплати договорів страхування довічної пенсії, та **інших** – оплати послуг особам, які здійснюють обслуговування НПФ (адміністратор, зберігач, аудитор, торговці цінними паперами тощо),

винагороди особам, які здійснюють управління активами НПФ, уцінки вартості активів.

Для обліку витрат доцільно використовувати рахунок 94 «Інші операційні витрати» або рахунки класу 8.

Отриманий *прибуток* від інвестування активів НПФ підлягає розподілу між учасниками фонду не рідше одного разу на місяць. Порядок відображення в обліку формування та розподілу прибутку НПФ наведено в табл. 6.

Таблиця 6

ОБЛІК ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	д-т	к-т
<i>Відображення формування прибутку</i>		
Списання на фінансовий результат пасивних доходів	73	792
Списання на фінансовий результат інших доходів	74	791
Списання на фінансовий результат витрат	79	94, Клас 8
Списання нерозподіленого прибутку	79	441
Списання непокритих збитків	442	79
<i>Відображення розподілу прибутку</i>		
Відображення прибутку від інвестування активів НПФ, який підлягає розподілу	441	443
Збільшення зобов'язань перед учасниками при розподілі на їх користь прибутку від інвестування пенсійних активів	443	402
Зменшення зобов'язань перед учасниками внаслідок розподілу (покриття) збитку від інвестування пенсійних активів	402	442

Вимоги міжнародних стандартів та пропозиції щодо внесення змін у фінансову звітність

Перехід НПФ до подання звітності за міжнародними стандартами потребує врахування вимог цих

стандартів при формуванні звітності пенсійних фондів. Аналіз фінансової звітності НПФ свідчить, що ними заповнюється обмежена кількість рядків (рис. 2).

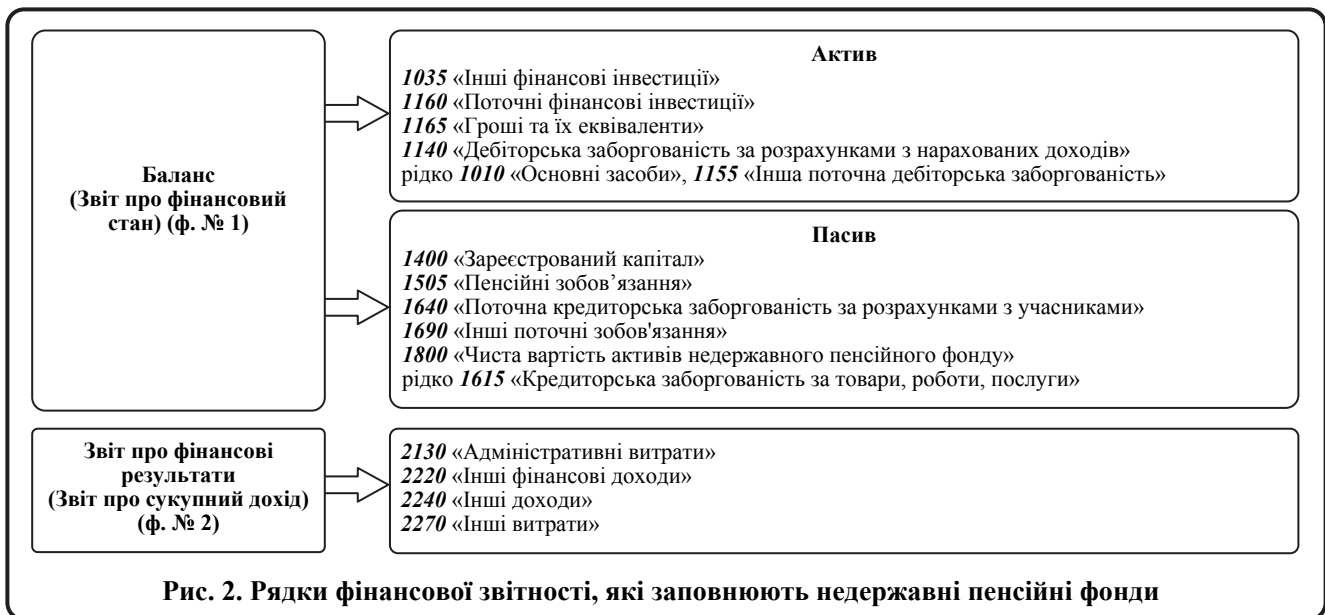

Рис. 2. Рядки фінансової звітності, які заповнюють недержавні пенсійні фонди

Виходячи з особливостей діяльності НПФ та елементів фінансових звітів у них потребує деталізації у фінансовій звітності інформація щодо фінансових інвестицій за видами, доходів за ними нарахованих та отриманих тощо.

Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» [10] вимагає розкриття у фінансовій звітності, яку надає програма пенсійного забезпечення, (у разі доречності) такої інформації:

а) інформації про чисті активи, наявні для виплат, із розкриттям:

- відповідним чином класифікованих активів на кінець періоду;
- бази, використаної для оцінки активів;
- детальної інформації щодо інвестиції, яка перевищує 5 % чистих активів, наявних для виплат, або 5 % цінних паперів будь-якого класу чи типу;
- детальної інформації про будь-яку інвестицію в працівника;
- зобов'язань, інших ніж актуарна теперішня вартість обіцяних пенсій;

б) інформації про зміни в чистих активах, наявних для виплат, де вказують:

- внески працедавців;
- внески працівників;
- доходи від інвестицій (відсотки та дивіденди);
- інші доходи;
- сплачені виплати або виплати, що підлягають сплаті (які аналізуються, наприклад, як виплати пенсії у випадку смерті та втрати працездатності, а також одноразові виплати);
- адміністративні витрати;
- інші витрати;
- податки на прибуток;
- прибутки та збитки від продажу інвестицій та зміни у вартості інвестицій;
- переведення коштів до інших програм пенсійного забезпечення та з них;

в) опис політики фінансування програми.

Ураховуючи особливості фінансової звітності НПФ та вимоги міжнародних стандартів пропонуємо деталізувати зазначені далі рядки фінансової звітності і внести відповідні зміни до НП(С)БО 1.

У формі № 1 рядок 1035 «Інші фінансові інвестиції» деталізувати вписуваними рядками:

1036 «Інвестиції в акції»;

1037 «Інвестиції в облігації»;

1038 «Інвестиції в цінні папери, гарантовані державою».

До рядку 1140 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів» додати вписувані рядки:

1041 «Дебіторська заборгованість за дивідендами за акціями»;

1042 «Дебіторська заборгованість за відсотками за облігаціями»;

1043 «Дебіторська заборгованість за цінними паперами, гарантованими державою».

Враховуючи зберігання значних сум на депозитних рахунках пропонуємо також додати вписуваний рядок 1168 «Депозитні рахунки».

У пасиві балансу в рядку 1400 «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображувати окремо:

1401 «Внески роботодавців»;

1402 «Внески учасників».

В рядку 1505 «Пенсійні зобов'язання» виокремити:

1506 «Пенсійні зобов'язання з поточних пенсійних виплат»;

1507 «Пенсійні зобов'язання з одноразових пенсійних виплат».

У формі № 2 в рядку 2220 «Інші фінансові доходи» доцільно відображувати доходи за видами:

2221 «Доходи від інвестицій в акції»;

2222 «Доходи від інвестицій в облігації»;

2223 «Доходи від інвестицій в цінні папери, гарантовані державою».

У рядку 2270 «Інші витрати» виокремити:

2271 «Поточні пенсійні виплати»;

2272 «Одноразові пенсійні виплати».

Крім того, пропонуємо в формі № 5 «Примітки до фінансових звітів» розкривати інформацію про пенсійні схеми, бази оцінки активів, вартість одиниці та іншу інформацію відповідно до МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення».

ВИСНОВКИ

Дослідження особливостей бухгалтерського обліку та його об'єктів у недержавних пенсійних фондах дало змогу розкрити методику бухгалтерського обліку в них.

Необхідність подання звітності згідно з міжнародними стандартами та специфіка елементів фінансових

звітів НПФ потребує внесення відповідних змін до вітчизняної фінансової звітності.

Запропоновано деталізувати в фінансовій звітності НПФ інформацію щодо видів фінансових інвестицій, доходів за ними, видів пенсійних внесків та витрат за видами пенсійних виплат, а також розкривати необхідну інформацію в примітках до фінансових звітів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. **Податковий** кодекс України від 02.12.2010 р. № 2756-VI (зі змінами та доповненнями).

2. **Про бухгалтерський** облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 // ВВР. – 1999. – № 40. – С. 365.

3. **План** рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291.

4. **Інструкція** про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/99435536-14>

5. **Національне** положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

6. **Положення** про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного), затв. рішенням ДКЦПФР від 11.08.2004 р. № 339.

7. **Положення** про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затв. розпорядженням ДКЦПФР від 27.10.2011 р. № 674.

8. **Порядок** обчислення та обліку прибутку (збитку) від інвестування активів недержавного пенсійного фонду, затв. розпорядженням ДКЦПФР від 02.04.2008 р. № 424.

9. **Методичні** рекомендації з бухгалтерського обліку основних операцій недержавних пенсійних фондів, затв. розпорядженням ДКЦПФР від 09.12.2004 р. № 2968.

10. **Міжнародний** стандарт бухгалтерського обліку 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.gov.ua

Раскрыты особенности объектов бухгалтерского учета и его методика в негосударственных пенсионных фондах. Предложено внести изменения в финансовую отчетность с учетом специфики деятельности негосударственных пенсионных фондов и требований международных стандартов.

Ключевые слова: негосударственные пенсионные фонды, объекты бухгалтерского учета, финансовая отчетность, финансовые инвестиции, пенсионные взносы, пенсионные выплаты, пенсионные активы, расходы, доходы.

The features of objects and its accounting methodology in private pension funds. Proposed amendments to the financial statements of the specific activities of the private pension funds and the requirements of international standards.

Keywords: pension funds, facilities accounting, financial reporting, financial investments, pension contributions, pension benefits, pension assets, expenses, income.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

**Бухгалтерський
облік і аудит**

**Передплатні індекси у каталозі
періодичних видань ДП “Преса”**

ПЕРЕДПЛАТА!

російською
МОВОЮ **74054**

українською
МОВОЮ **74053**